

förbunden som en ny typ av folkrörelse. Naturligtvis ska vi akta oss noga för att förhåva oss, men nog vill vi väl själva påstå att det är rörelse i våra rörelser — någonting som allt oftare efterlyses för flera av de gamla etablerade folkrörelserna.

Om sen de fyra R-förbunden i en nära framtid kommer att gå samman eller inte, tors jag inte ha någon bestämd uppfattning om. De flesta principiella och ideologiska skäl talar därför. Vissa ekonomiska och andra handfasta praktiska förhållanden tycks tala däremot.

Men ett tycks de flesta vara överens om: På lokalplanet — i varje fall utanför de tre största städerna — skulle effektiviteten öka vid en sammanslagning. Att fyra förbund ska etablera sig i olika lokaler och konkurrera om samma presumtiva medlemmar i landsortsstäder av ordinär storlek är naturligtvis orationellt och borde inte kunna försvaras i längden. En utveckling mot att dela på lokaler och även i övrigt samarbeta allt intimare är också på gång på alltfler orter.

Klientdemokrati – klienternas eget verk

Mats Hulth

Klientdemokratin måste utvecklas genom klienternas egna insatser. Klientorganisationerna måste också aktivt engagera sig i själva vården. Det kan ske genom ett samarbete mellan organisationerna och kommunerna.

Detta är ett par teser som Mats Hulth utvecklar i denna artikel. Två problem i det sammanhanget är risken att organisationerna "kommunaliseras" och situationen för de klientgrupper som inte har förmåga att själva organisera sig och hävda sina intressen.

Mats Hulth är nyblivet socialborgarråd i Stockholm.

flera år efter det att jag lämnat mitt uppdrag så blev resultatet inte mycket mer än välvilliga fraser och utslätade formuleringar. Det misstag jag som motionär gjorde var att jag inte hade haft någon kontakt med de berörda, nämligen patienterna själva och deras organisationer. Landstinget som besvarade motionen gjorde samma misstag.

Jag tror därför att ett införande av klientdemokrati i vårt land i första hand kommer att bli klienternas eget verk. De är nämligen klienterna själva som bäst ser vilka brister som finns i demokratin för deras del.

Klientorganisationerna befinner sig idag i samma läge som arbetarrörelsen gjorde när man formulerade kraven rösträtt och åttatimmarsdag. Dessa reformer genomfördes efter lång och mödosam kamp. Kravet på klientdemokrati formulerades nu av våra klientorganisationer. Det är deras kamp och deras krav. Vi politiker ska lyssna och försöka hjälpa till så gott vi kan.

När jag satt som ledamot av Stockholms läns landsting lade jag en motion som krävde att landstinget skulle införa s k patientdemokrati. Motionen ledde till sedvanliga utredningar och promemorior. När motionen besvarades i landstinget

Kravet på klientdemokrati formuleras nu av våra klientorganisationer. Det är deras kamp och deras krav.

Utvecklingen går åt rätt håll. Fler och fler klientgrupper organiserar sig. Utöver R-förbunden och länkrörelsen har vi en stark handikapprörelse i vårt land med hundratusentals medlemmar. En rörelse som på senare år blivit mer och mer medveten och som nu ställer krav inte bara på mer resurser och ökad trygghet utan också krav på ökat inflytande över vård och forskning.

Inom socialdemokratin har vi under senare år haft en debatt om folkrörelsernas roll i samhället. Den snabba utbyggnaden av den offentliga sektorn har ofta lett till att folkrörelserna kommit i skymundan. Vi har fått kommunala ungdomsgårdar istället för föreningsdrivna fritidsgårdar — kommunal fritidsverksamhet för pensionärer istället för ökade resurser till PRO — kommunal vuxenutbildning istället för en satsning på folkbildningsorganisationerna. Exempel kan mångfaldigas. Jag tror att denna folkrörelsedebatt inom socialdemokratin har lett till en ökad förståelse för organisationernas krav och önskemål.

Låt oss se också klientorganisationerna i detta folkrörelseperspektiv. De är ju i högsta grad folkrörelser. Jag menar att klientorganisationerna måste ges möjlighet att få utvecklas och i vissa fall också få handha "samhälleliga" aktiviteter. När vi i Stockholms socialförvaltning bedriver uppsökande arbete bland narkotikamissbrukare så sker detta i samarbete med — ibland till och med under ledning av — RFHL. På så sätt är missbrukarnas egen organisation med och påverkar aktivt hur samhället ska arbeta bland just denna klientgrupp. Utvecklingen kan här gå vidare, men man får självfallet akta sig för att klientorganisationerna

Utvecklingen kan här gå vidare, men man får självfallet akta sig för att klientorganisationerna "kommunaliseras".

Vem ska företräda de klienter som själva inte kan organisera sig? Jag tänker i första hand på patienter inom långtids- och mentalvård som på grund av psykiska och fysiska orsaker inte kan föra fram sina krav.

"kommunaliseras". Det skulle inte gynna saken utan göra klientorganisationerna till dåliga företrädare för sina medlemmar.

En viktig frågeställning i denna debatt är: Vem ska företräda de klienter som själva inte kan organisera sig? Jag tänker i första hand på patienter inom långtids- och mentalvård som på grund av psykiska och fysiska orsaker inte kan föra fram sina krav. Personalen inom dessa vårdområden kan genom sina fackliga organisationer föra fram sina krav till beslutsfattarna. Patienterna däremot har idag mycket begränsade möjligheter att få sina krav framförda. Detta trots att just denna grupp kanske har de mest miserabla förhållandena. Här måste man ge andra patienter mandat att genom sina organisationer också företräda dessa klientgrupper. Jag tänker då på t ex RSMH inom mentalvården. De måste företräda alla patienter inom denna sektor — inte bara de som är så pass "friska" att de kan organiseras inom RSMH. Ett starkt RSMH är den bästa garantin för bättre förhållanden för denna patientgrupp. Politikerna måste här acceptera att klientorganisationen företräder även de patienter som inte är medlemmar inom organisationen. Samma utveckling måste komma till stånd inom långtidsvården.

När det gäller alkohol- och narkotikamissbrukarna är förutsättningarna för en fördjupad och utvidgad klientdemokrati bättre. Inom dessa vårdområden har de sk terapeutiska samhällena fått en allt större spridning. Finns det någon vårdform som erbjuder en så utbyggd klientdemokrati som just de terapeutiska samhällena? Här har patienten tillsammans med andra patienter och personalen ett avgörande inflytande över behandlingens uppläggning och inriktning. En utveckling av de terapeutiska samhällena är samtidigt en utveckling av klientdemokratin.